

DOUĂ LUCRĂRI DE DIMITRIE PACIUREA ÎN COLECȚIA MUZEULUI JUDEȚEAN RIMNICU VILCEA

prof. D. CURECHIANU

Printre lucrările importante de la secția de artă plastică a muzeului județean Rm. Vâlcea se află și două sculpturi intitulate: „Cap de fată” și „Bustul pictorului Eugen Voinescu (Ceau)”, ambele executate de Dimitrie Paciurea.

Aceste opere, au provenit la muzeu, dintr-o colecție particulară ce a aparținut lui Paul Capelleanu, iar după moartea acestuia în 1919 au fost donare și păstrate la actualul liceu Nicolae Bălcescu din Rm. Vâlcea, de unde în 1958 au fost preluate de muzeu.

Lucrările, sînt executate în ghips patinat și sînt ca mai toate operele acestui artist de dimensiuni mici.

Prima dintre ele denumită „Cap de fată”, executată în ghips patinat de culoare verzuie are dimensiunile de $0,470 \times 0,250$ m și este semnată dreapta jos, D. Paciurea.

Această operă, ce poate fi considerată ca făcînd parte din prima categorie de lucrări a marelui sculptor, este un studiu de expresie bine definit. Menținînd contactul cu realitatea, — cu realitatea romantică — artistul reușește pe deplin să prindă sensul simbolic al figurii pe care ni-l înfățișează. Lucrarea se face remarcată ca o adevărată viziune a inocenței, ce se ridică încîntătoare de pe chipul fetei. Un chip, ce ne apare liniștit, o expresie de mulțumire sufletească, de satisfacție lăuntrică, ce îndeamnă la visare. Este înfățișată atît starea sufletească a modelului ce a pozat în această împrejurare, dar este totodată viziunea și interpretarea artistului, care scoate în evidență acea îndemînare practică de tratare a materialului pe care îl redă.

Este o lucrare tulburătoare din care se desprinde o expresie impenetrabilă de grație secretă dar și de o delicateță infinită. În această operă se oglindește în același timp luciditatea creatorului ei, care privește lucrurile cu mult umanism desprinzînd în mod fin realitatea sensibilă.

În acest „Cap de fată” nu este nimic care să trădeze tensiune sau elan instinctiv, ci numai contur fin și prelung care redă chipului o armonie înălțătoare și senină. Ieșită într-o perioadă cînd autorul ei, nu avea prea

multe surse de inspirație locală, lucrarea aceasta, care nu prevestește nici pe departe himerele și sfinxșii de mai târziu ai lui Paciurea, se încadrează perfect în seria de portrete ce îi va urma imediat și poate fi socotită din acest punct de vedere un prototip al acestora. Oricum acest portret pare prin esența lui, mai interiorizat decât cel pe care îl vom descrie mai departe.

Cea de-a doua lucrare ce reprezintă „Portretul pictorului Eugen Voinescu (Ceau)”, este executată tot din ghips patinat de culoare neagră și are dimensiunile de 0,380×0,220 m; este deci o lucrare tot de proporții mici și este semnată dreapta jos în față D. Paciurea. Este o sculptură care ne face să înclinăm că a fost executată la câțiva ani după apariția monumentalului „Gigant” (1906). Nu credem să fie executată mai târziu, deoarece colecționarul Paul Capelleanu, — din colecție căruia provin —, se stinge din viață în 1919..

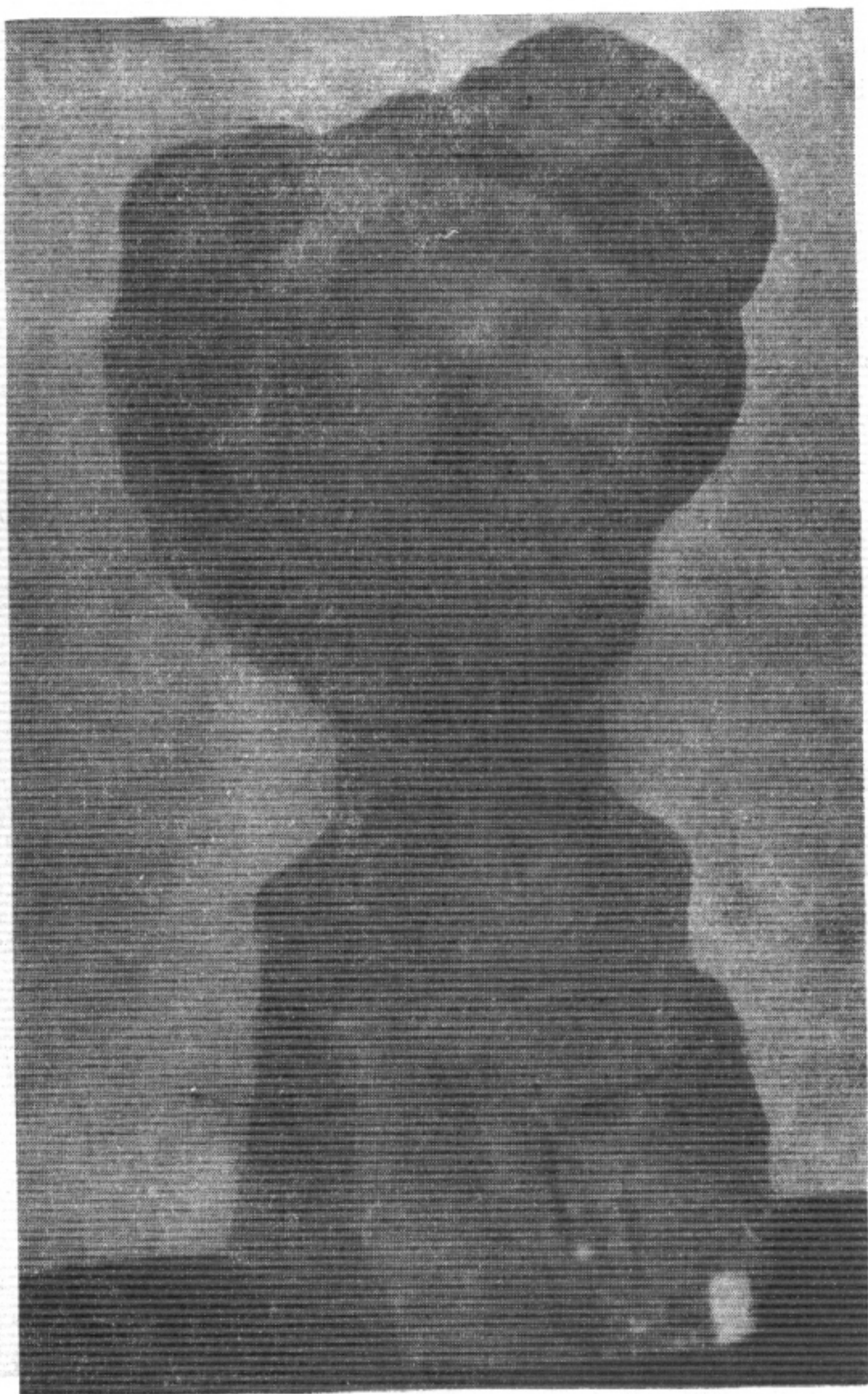
În această operă D. Paciurea se remarcă ca un înzestrat portretist. Expresia figurii este bine reliefată scoțind în evidență un chip dîrz și hotărît, ce pare să privească cu încredere și optimism spre viitor. Portretul acesta al pictorului Eugen Voinescu (Ceau), ascunde în modclățiile exacte și sigure din configurația feței, ceva din clocotul germinației monumentale. Planurile sînt organice și armonios legate între ele, reușind să dea un echilibru unitar între intenții și realizare și pe care în acest domeniu al artei, numai un artist inițiat și fin cunoscător al meșteșugului îl poate realiza și reda.

Figura, departe de a fi anchilozată, țeapănă, este convingătoare și vie, scoțind în relief trăsăturile veridice. Mai mult mișcările, contrastele, echilibrul planurilor cîte odată, fac să transpară aici, cu nevăzută putere, sensuri profunde. Portretul acesta redat de mîna virilă a unui sculptor, ce are din plin darul sincerității, desvăluie un chip sobru în fața căruia coarda receptivității ajunge să vibreze efectiv într-un anumit moment. Fiecare trăsătură particulară se contopește armonios în totalitatea generală aspect de o puternică forță de sine stătătoare, un simbol al ingeniozității constructive, al unei aspirații neînfrînte. Lucrarea se remarcă în același timp printr-o ascuțită putere de observație și de grandoare a viziunii.

Ca expresie plastică portretul pictorului Eugen Voinescu ne conduce spre o energie puternic concentrată, care produce maximum de efect. Părul bogat al pictorului cu fruntea mare, ochii sugestivi și fața cămoasă sînt elemente caracteristice ale acestui personaj care caută parcă să domine, să se impună. În acest portret D. Paciurea se arată stăpîn pe sine dominînd materia pe care o modelează conștient de ceea ce vrea și de mijloacele cu care să-și ajungă scopul dar la care a contribuit fără îndoială și modelul cu figura sa expresivă.

Ambele lucrări contribuie să contureze personalitatea artistului și mediul plastic în care a viețuit și creat.

Păstrînd piscul aspirațiilor înalte, făcînd poate, mai ales în prima lucrare, mici concesii unui lirism neexcesiv în dauna exigențelor plastice, D. Paciurea în ambele opere păstrează drumul sensibilității plasîndu-se totodată în idealul sever al sculpturii. Ambele, sînt opere de viziune în care concepția este realizată unitar. Ele marchează o maturitate artistică, în care respirația largă și neaglomerată a formei, este susținută și realizată cu severe

Cap de fată

Portretul pictorului Eugen Voinescu (Ceau)

mijloace tehnice și cu mari resurse de creator. Lucrări autentice de adâncă vibrație, nesupuse convențiilor de nici-un fel, făurite prima într-o tensiune de atmosferă romantică și a doua de îndrăzneală, se înscriu ambele în admirabila galerie de portrete. În cele două sculpturi ale lui Paciurea găsim conținut de idei și sentiment, acord între subiect și făurirea lui, care se organizează în viziuni diferite, pe jocul volumelor și al modelajului vibrant, sau uneori pe o severă construcție din care nu lipsește niciodată interpretare de mare calitate artistică. Ambele lucrări emoționează prin frumusețea plastică, prin puterea de gândire, de simțire, de îndrăzneală, prin marea și totala sinceritate a artistului față de arta sa.

Cele două opere ale sculptorului D. Paciurea aflate în colecția muzeului județean Vilcea, subliniază pentru noi cei de astăzi valoarea deosebită și complexitatea creației acestui mare artist al țării noastre căruia i se cuvine toată prețuirea.

DEUX OEUVRES DE DUMITRU PACIUREA DANS LES COLLECTIONS DU MUSÉE DISTRICTUEL VILCEA

(R É S U M É)

Dans le présent article sont décrits deux ouvrages exécutés par le sculpteur Dimitrie Paciurea.

Le premier représente une „Tête de fille“ et le deuxième le „Portrait du peintre Eugen Voinescu (Ceau)“.

Tous les deux ouvrages exécutés en plâtre ont beaucoup d'expression ce qui dénote le grand talent de l'artiste qui les a exécutés.

Ils se trouvent dans la collection du musée départemental de Vilcea.

